A bihari ev. ref. egyházmegye esperesi hivatala-e 1857-1890.

A NAGYSZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1890. AUGUSZTUS 7. NAPJÁN

N.-SZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA

BALOG AMBRUS,

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

DEBRECZEN,
NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1890.—1069.

A NAGYSZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1890. AUGUSZTUS 7. NAPJÁN

N.-SZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA

BALOG AMBRUS,

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1890.—1069.

A nagy-szalontai ev. ref. egyházmegye 1890. augusztus 7-ik napján Nagy-Szalontán tartott közgyűlésének jegyzőkönyve.

Jelenvoltak:

Szél Kálmán esperes és *Tisza Kálmán* egyházmegyei gondnok elnöklete alat:

I. Tanácsbirák:

Lelkészi részről:	Világi részől:
Böszörményi Károly	Ercsey Sándor
Nagy Péter	Sántha István
Balog Ambrus	Dr. Balogh Elek
Márk Ferencz	Tisza István
Nagy Imre	

II. Jegyzők:

Balog Ambrus, Nagy Imre lelkészi-, Sántha István, Borbély László világi részről.

III. Lelkészek:

Böszörményi Lajos nagy-szalontai, Böszörményi Pál bajji, Bögös Lajos erdő-gyaraki, Bagdi János anti, Barna Zsigmond sonkolyosi, Szűcs József fekete-gyarmati, Győri József tárkányi, Sipos Imre belényesi, Ónodi Sándor mező-gyáni, Kozma Zsigmond mező-sasi és Kis György szakáli lelkésztársak.

IV. Egyházak világi képviselői:

Szathmári Mihály és Fónagy Imre Nagy-Szalontáról, Leel-Ősy István Komádiból, Harmathy Gusztáv Ugráról, Zachar Ferencz Sarkadról, Ladányi Gergely Mező-Gyánból, Juhász Mihály Harsányból, Kővágó Antal Bajjról és Buka Ferencz Szakálból.

Elnöklő esperes — buzgó ima után — szivélyes szavakkal üdvözölvén elnöktársát *Tisza Kálmán* ő nagyméltóságát, ki az egyházi ügyek iránt való belső érdekeltségben igazán mintaképül szolgálhat; üdvözölvén a tanácsbirákat, jegyzőket, a megjelent lelkészeket, tanitókat, az egyházak képviselőit, s átalában a gyűlés alkotó tagjait: jelen közgyűlést megnyitottnak nyilvánitja.

62. Az egyházak képviselői a fent kitett sorrendben, érvényesen kiállitott, s beadott megbizó leveleik alapján:

igazoltatnak.

63. *Benedek László* tanácsbiró, *Csák József* ménes-gyoroki lelkész, *Szilágyi Sándor* boros-sebesi helyettes lelkész az esperesi hivatalhoz küldött értesitéseikben jelentik, hogy tőlük nem függő akadályok által e közgyűlésen való megjelenésben gátolva vannak.

Sajnos tudomásul vétetik.

64. A tárgysorozat felolvastatván,

helybenhagyatik és tanácskozás sorrendjéül elfogadtatik.

65. Olvastatott a következő esperesi jelentés a törvényszerü egyházlátogatásról:

„Nagytiszteletü egyházmegyei Közgyűlés!

A f. évi törvényszerü egyházlátogatásról szóló jelentésemet a következőkben van szerencsém beterjeszteni:

Öt egyházban, u. m. N.-Szalontán, Kis-Peregen, Német-Peregen, Szemlakon és Aradon személyesen, — Szentleányfalván, Boros-Sebesen, Bokszegen, Pankotán és M.-Gyorokon *Fábián László* egyházmegyei tanácsbiró urral, — Belényesen, B.-Ujlakon, Sonkolyoson, Tárkányban, Nyégerfalván, Fenesen és Remetén, *Benedek László* egyházmegyei tanácsbiró urral együtt teljesitettük a törvényszerü egyházlátogatást. Az erdőgyaraki, árpádi, f.-tóti, tenkei és gyantai egyházakban *Böszörményi Károly és Nagy Péter* egyházmegyei tanácsbiró urak; a bajji, tamásdai, bélzerindi, vadászi, csermői, ágyai, erdőhegyi, nagyzerindi, f.-gyarmati, anti és kötegyáni egyházakban *Balog Ambrus* egyházmegyei tanácsbiró és *Kozma Zsigmond* lelkész urak, Ugrán *Balog Ambrus* és *Márk Ferencz*, N.-Harsányban *Balog Ambrus* és *Nagy Imre* egyházmegyei tanácsbiró urak; a b.-böszörményi, m.-sassi, komádii, m.-homorogi, szakáli, k.-apátii, geszti, m.-gyáni, sarkadi, s.-kereszturi, okányi és zsadányi egyházakban és a gyanté pusztai iskolában *Márk Ferencz* és *Nagy Imre* egyházmegyei tanácsbiró urak végezték azt, fölkérésem folytán.

A tisztelettel idezárt egyházlátogatási jegyzőkönyv alapján a követ-

kező fontosabb és részben hatósági intézkedést igénylő ügyeket van szerencsém kiemelni.

1-ször. Jeles tanitók: *Kapéri Károly*, *Kovács Béla* n.-szalontai fi-, *Török Gyula*, *Sütő Antal*, *Szabó Gyula*, *Bakk János*, n.-szalontai leánytanitók, *Tóth Lajos* bokszegi, *Báthory István* erdőgyaraki, *Debreczeni József* árpádi tanitók; *Vadas Gyula* csermői segédlelkész-tanitó, *Szabó József* n.-zerindi fi-, *Lehóczky József* n.-zerindi leánytanitó; *Kis István* kötegyáni leány-, *Szentandrási Kálmán* komádii leány-, *Csongrádi János* komádii fitanitó és *Mikó Márton* sarkadi fitanitó.

2-szor. Jó iskolává lett a b.-sebesi, mióta tanitója Aranyi Lázár, reménynyel biztató fejlődés utján van a szemlaki, mióta tanitója Juhász József, javult a fenesi vegyes és a sárkányi fiu-iskola.

3-szor. A vallás- és énektanitást jó eredménynyel végezték: Aradon a községi iskolákban Nagy Sándor orgonista-kántor; a felsőbb iskolákban Csécsy Imre h. lelkész, Belényesen az állami leányiskolában az énektanitást Szentjóbi Szabó Kálmán, a vallástanitást Sipos Imre lelkész; Remetén az állami iskolában Pinczés János lelkész, a sonkolyosi állami iskolában pedig *jeles eredménynyel Barna Zsigmond lelkész.*

4-szer. Hanyatlást mutat az okányi vegyes iskola, miért is annak tanitója *Nagy István nagyobb szorgalom kifejtésére és hiányzó oklevelének mielőbbi megszerzésére*, az okányi presbyterium pedig egyfelől ezen vegyes iskolában a tanitás buzgóbb ellenőrzésére, másfelől a rozzant és könnyen veszélyessé válható tanterem kijavitására s illetőleg uj czélszerü tanterem előállitására *utasitandó.*

5-ször. Jelenleg is gyenge a Kerékgyártó Mihály által vezetett b.-ujlaki vegyes iskola; de mert egyfelől nevezett tanitó húzamosabb ideig beteg volt, másfelől beigazolva lett a tankötelesek nagymérvü mulasztása; a tanitó segédtanitó hozatalára utasittatott, a presbyterium pedig a mulasztókkal szemben a törvényszerü eljárás foganatositására.

6-szor. Kiss Lajos k.-peregi fitanitó, tekintettel gyakori gyöngélkedésére, 40 évig viselt tanitói állomásáról lemondott; miért is a presbytériumot ezen tanitóság szabályszerü betöltésére útasitottam s egyszersmind felhivtam, hogy nevezett nyugalombalépett tanitót, ki 40 éven át szolgált egyházukban, némi nyugdijban részesitse; s örömmel jelentem be, hogy e felhivás folytán a k.-peregi presbyterium Kiss Lajos tanitónak nyugdij czimen évenkint 12 Hliter tiszta buzát és 16 frtot szavazott meg.

7-szer. Mivel a szükséges taneszközök még most sincsenek mindenütt meg és e miatt főként a szám és földrajz tanitása több helyütt nem megfelelő, vagy épen elhanyagolt: hivatkozással az e tárgyú 7—886. sz. egyházmegyei végzésre és a minden egyházhoz megküldött, „*Népiskolai Szervezet*“-re, *fegyelmi eljárás terhe alatt utasitandók egyfelől a presbyteriumok a szükséges taneszközök, vezérkönyvek haladéktalan beszerzésére*, másfelől a *tanitók azoknak tantervszerü használására.*

8-szor. Mivel több helyütt még most is tetemes a tankötelesek mulasztása: ennek orvoslása végett a törvényszerü eljárásra, illetőleg a tan-

köteles mulasztók 14 naponkénti kimutatására s annak ugy a községi elöljárósághoz, mint egyidejüleg a megyei tanfelügyelőséghez leendő beterjesztésére, és ha ezen eljárás óhajtott sikerre nem vezetne, *az esperesi hivatalhoz teendő indokolt jelentésre ujolag felhivandók a lelkészek és tanitók.*

9-szer. Mivel egyházmegyénk 17—887. sz. végzésében elhatározta, hogy az 1889-dik évtől kezdve a 12 évet betöltött tanulók, konfirmácziói vizsgája, az egyházmegye minden egyházában a tanév végén tartassék meg és mert ezen egyházmegyei határozat több helyütt még most sincsen életbe léptetve: *a 17—887. sz. egyházmegyei határozat foganatositására a presbyteriumok és lelkészek felhivandók.*

10-szer. Mélyen elszomorodva jelentem be a ménes-gyoroki ev. ref. egyház valóban megható és aggasztó helyzetét, ugyanis ezen egyház tagjai kizárólag szőllő munkából, vinczellérségből éltek s most miután a phyloxera szőlőiket elpusztitotta, mivel semmi munkát kapni nem tudnak, kezdenek kiköltözködni; ezen évben már 86-an költöztek el; szóval itt a feloszlás jelei mutatkoznak.

11-szer. Egyházmegyénk legujabban alakult leányegyházában a 286 lelket számláló Bokszegen 32 növendéket találtunk a két osztályu iskolában, kiket *Tóth Lajos tanitó kiválóan jeles eredménynyel és megleső tanitói hivatottsággal vezet.* Ezen ideiglenes telepen épitett tanterem és tanitói lakás kezdetleges egyszerüségében is tiszta és rendeltetésének megfelelő."

Tudomásul vétetik.
Intézkedései jóváhagyatnak.
Inditványai határozati erőre emeltetnek.

66. Olvastatott az elnökileg elintézett ügyekről a következő esperesi jelentés:

„Nagytiszteletü egyházmegyei közgyűlés!

Az egyházmegye utóbbi közgyűlése óta, elnökileg elintézett közérdekü ügyekről, a következőkben van szerencsém beterjeszteni jelentésemet:

1. 1890. április 24-én 207. szám alatt *V. Kovács János* lelkészt oklevele és szolgálati bizonyitványai alapján felhatalmaztam a gyantai egyházban egyfelől a lelkészi szolgálatok, másfelől a fitanitói teendők végzésére, ezen tanév tartamára, segédlelkészi minőségben.

2. Április 25-én 209. sz. a. *Szabó Antal* III. éves képezdészt a debreczeni tanitóképezde Igazgatójának kibocsátása alapján, fölhatalmaztam a kötegyáni ev. ref. vegyes iskolában a segéd-tanitói teendők végezésére, ezen tanév folyamára, ideglenes minőségben.

3. Május 5-én 234. sz. a. *Szabó József* IV. éves képezdészt a debreczeni tanitóképezde Igazgatójának kibocsátványa alapján felhatalmaztam, hogy a komádii ev. ref. fiiskolában, mint helyettes tanitó, a folyó tanévben végezhesse a tanitói teendőket, ideiglenes minőségben.

4. Junius 21-én 266. sz. a. a lelkész-tanitójuk ellen ismételve panaszkodó f.-tóti presbyterek és egyháztagok és panaszlott Derekas János lelkész-tanitó között békebirói uton kiegyezést létesitettem, melynek értelmében *Derekas János önkéntesen*, de egyszersmind *visszavonhatatlanúl lemond* a fekete-tóti lelkész-tanitói állomásról és azt 1891. április 24-én elhagyja, addig pedig lelkész tanitói kötelességeit hiven, pontosan és feddhetetlenül teljesiti. A fekete-tóti egyház presbyteriuma s illetőleg az egyházközség tagjai pedig ismételve megujitott panaszaiktól önként elállanak és lelkész-tanitójuknak az 1891. év Április 24-ig esedékes hivatali fizetését hiánytalanul kiszolgáltatni kötelességüknek ismerik.

5. Junius 20-án 288. sz. a. *Szilágyi Sándor* segéd-lelkészt felhatalmaztam a boros-sebesi anyaegyházban s annak filiáiban, a lelkészi s illetőleg missiói teendők végzésére, helyettes lelkészi minőségben azon idő tartamára, mig *Tömöry Mihály* rendes lelkészt ezeknek teljesitésében betegsége akadályozza.

6. Junius 24-én 303. sz. a *Boros Gábor* segéd-lelkészt lelkészképességi bizonyitványa és szolgálati bizonylata alapján fölhatalmaztam az árpádi egyházban a lelkészi szolgálatok teljesitésére, segédlelkészi minőségben.

7. Julius 16-án 331. sz. a. a szentleányfalvai ev. ref. egyház és a vele perben álló glogováczi róm. kath. németek között az egyházi adó tárgyában létrejött kiegyezést jóváhagytam.“

Helybenhagyó tudomásul vétetik.

67. Olvastatott a következő *esperesi jelentés* és *véleményes javaslat* az egyházi közalap tőkesegélye ügyében:

„Nagytiszteletü egyházmegyei közgyűlés!

Hogy a magyarországi ev. ref. közalap segélye ne pillanatnyi hatású, hanem rendeltetésének megfelelően gyökeresen épitő és állandó nyomot hagyó legyen, — az egyetemes konvent a segélyezés eddigi módjának részbeni megváltoztatásával, 60—1890. sz. végzésében életbe léptette a tőkekamat segélyeket, 32 évi tartamra biztositott évjáradék alakjában, az önerejükön felállani nem tudó egyházak és a nyomorral küzdő lelkészségek fölsegélésére; s 86—1890. sz. végzésével egyházmegyénk részére a következő évjáradékokat szavazta meg:

A) Egyházaknak.

1. *Boros-Sebesnek*, uj iskolaház vételárának pótlására 1000 frt tőke után 50 frt évjáradékot.

2. *Szakálnak*, uj templom költségeinek pótlására 500 frt tőke után 25 frt évjáradékot.

B) Lelkészi javadalmak emelésére.

1. *Bél-Zerinden* 30 forint.
2. *Fekete-Tóthon* 70 „
3. *Ménes-Gyorokon* 100 „

4. *Sonkolyoson* 100 forint.
5. *Szakálon* 50 „

Ezen évjáradékok azonban a konvent 60—1890. sz. végzése értelmében csak akkor szolgáltatnak ki tányleg

Az egyházaknak, ha

1. *A czél*, melyre a segély megajánltatott, *a kivitelre elő van készitve.* Pl. épitkezéseknél annak költségvetése és terve egyházhatóságilag jóvá van hagyva; adósság törlesztésnél, az adósság egyházhatósági engedélylyel vétetett fel.

2. *Az egyházközség kötelezi magát* 32 esztendeig az évjáradék 1 ½ %-ának tőkeképzés czéljából leendő *helyrepótlására.*

3. Kimutatja, hogy a segélyezésre szükséges tőkét vagy annak egy részét az egyházmegye, vagy az egyes egyházak elő tudják-e állitani saját erejükből vagy erre nézve az egyházkerület közvetitését kivánják-e igénybe venni.

A lelkészi javadalmaknak, ha

Egyházközségük hajlandó a lelkészi javadalom felemelésére megajánlott évjáradék 1 ½ %-át a tőkeképzés czéljából 32 esztendeig fizetni, megjegyeztetvén, hogy az ez uton 32 éven át képezett tőke az illető egyháznak egy összegben adatik át, *kizárólag a lelkészi javadalom biztositására.* Kivételesen azon lelkészek, a kiknek egyházai nem képesek ezen tőkeszerző 1 ½ % kifizetésére, az egyházkerület indokolt véleménye alapján a konvent által részesithetők a részökre megszavazott évjáradékban, de csakis annak 3 ½ %-ka erejéig, mely esetben a közalap pénztárában visszatartott 1 ½ %-ból fog 32 éven át képeztetni az illető lelkészi javadalom biztositására szolgáló tőke.

Ezen konventi végzés és annak foganatositása tárgyában kibocsátott egyházkerületi rendelet és püspöki felhivás folytán felszólitottam a fentemlitett egyházak előljáróit a szükségelt okmányok hozzám leendő beterjesztésére, s van szerencsém ezeket a következő véleményes jelentésem kapcsában terjeszteni a Nagytiszteletü egyházmegyei közgyűlés elé:

I.

A *boros-sebesi egyház* beterjeszti 1890. julius 30-áról keltezve a közte és gróf Waldstein Ernő között kötött adás-vevési szerződést, mely szerint 3600 forintért vette meg, ref. iskolahelyiségül a 17. h. r. számu 4 szoba, konyha, kamara s kocsiszinből álló uradalmi épületet. A boros-sebesi ev. ref. presbyterium, s egyházközségi közgyűlés becsatolt végzéseiben kéri ezen vételt jóváhagyatni; valamint azt is engedélyeztetni, hogy ezen vételre szükségelt, s a megvett épület átirására, s iskolai helyiségül átalakitására megkivántató összeget 4300 forintot kölcsönképen vehesse fel 32 évi törlesztésre az egyházi tisztviselők járandóságainak alapját képező földbirtokának, s a most vett iskola-épületnek jelzálogi lekötése mellett.

A presbyterium és egyházközségi közgyűlés *hálás köszönettel fogadja* a konvent által a közalapból megajánlott 50 forint évjáradékot és annak

1 ½ %-ának, azaz 15 forintnak 32 éven át leendő tőkésitésére, illetőleg évenkénti fizetésére magát kötelezi.

Mivel a beterjesztett iratok igazolják, egyfelől a *czél szükséges voltát*, másfelől azt, hogy *az ügy elő van készitve* és mert a boros-sebesi egyházra nézve *élet-kérdés*, hogy rozzant iskolája helyett az annak tőszomszédságában levő, s jutányos áron megszerzett *uradalmi épületet mielőbb birtokba vehesse*, s mivel a felveendő 4300 forintos törlesztési kölcsön fedezetéül az egyház tulajdonát képező mintegy 200 köböl magtári vagyon és malom jövedelme szolgál, s mennyiben ez elégséges nem volna, a *hiányzó összegnek kivetés utján való fedezésére kötelezte magát a presbyterium és egyházközségi közgyűlés:* mindezek alapján *egyházmegyei közgyűlésünk a maga részéről jóváhagyja ezen adás-vevési szerződést*, s engedelyezi a 4300 frt törlesztési kölcsön felvételét, jelzálogi biztositék lekötése mellett, ugy azonban, hogy a kölcsön felvételéről szóló szerződés az egyházmegye elnökségéhez jóváhagyás végett terjesztessék be — s mindkettőt végleges megerősités végett pártolólag terjeszti fel az egyházkerületi közgyűlésre.

Végül jóváhagyó tudomásul veszi és utasitja egyházmegyei közgyűlésünk a boros-sebesi egyházat, hogy 50 forintos évjáradékának 1 ½ %-át, azaz 15 forintot 32 éven át pontosan törleszsze.

II.

A szakáli presbyterium és egyházközségi közgyűlés beterjeszti a Hanslian épitész által készitett tervrajzot és 4577 frt 56 kr-ra értékelt költségvetést, minthogy ez azonban, az általam felülvizsgálatra megkért Veres Károly szakértő indokolt véleménye szerint, nagyon hiányos, czélszerütlen és benne az épitéshez szükségelt anyagok tégla, mész beszerzési ára, valamint a templom belső felszerelésének költsége teljesen hiányzik: *Veres Károlyt* egy ujabb — s a szakáli egyház szerény viszonyaihoz mért terv és költségvetés készitésére kértem fel, mely is az 1 ·/. és 2 ·/. alatti melléklet szerint az összes költséget a tégla anyagon kivül 4756 frt 68 krban tünteti fel, s kiván 100,000 téglát, melyből készletben van az egyháznak 70,000 téglája. Ezen tervet és költségvetést a szakáli presbyterium és egyházközségi közgyűlés nagy örömmel fogadja el, s elhatározza, hogy *templomépitési adóul az egyház minden 12 évet betöltött tagja 50 kr, személy adót, és egy évi államadójának hason összegét fizetni köteles*, mi behoz 514 frt 77 krt, templomépitési alapja a takarékpénztárban 3250 frt, kötvényen kint levő pénze 100 frt; és igy összes fedezet 3864 frt 77 kr. Kérik e terv- és költségvetés jóváhagyását, s engedélyt arra, hogy mivel mostani templomuk nagyon rozzant állapotban van, 1891-ik év tavaszán

hozzákezdhessenek az épitéshez, mely ideig a még hiányzó 30 ezer téglát előállitani igérik.

A presbyterium julius 27-én, az egyházközségi közgyűlés julius 28-án tartott ülésében kimondja, hogy a templom költségeinek pótlására megszavazott 25 frt évjáradékot *nem fogadhatja el* azon kötelezettség miatt, mert 32 éven át, az oly nagy terhet emelő egyháztagokat nem kivánja terhelni évi 7 frt 50 kr tőkeszerző összeg befizetésével. Indokoltan kimutatja, hogy a lelkészi javadalom emelésére szolgáló 50 frt évjáradék 1 ½ %-ának fizetésére képtelen, miért is kéri, hogy annak hijával, vagyis évi 35 forinttal részesittessék lelkészük a közalapi segély-járadékban.

Mivel a beterjesztett két terv és költségvetés közül a helyi viszonyok tekintetbe vételével készitett Veres Károly-féle terv költségvetése 100,000 darab téglát és 4756 forintot tüntet fel, s ennek fedezetéül 70,000 darab tégla van készletben és helyesbitett számitás szerint 3700 frt van a szakáli egyház rendelkezése alatt, tehát 30,000 drb. tégla és 1000 forint fedezetlen : egyházmegyei közgyűlésünk e tervet és költségvetést *ezuttal jóvá nem hagyja* — de utasitja a szakáli egyházat, hogy meglevő pénzereje, t. i. 3700 frtból és 70,000 drb. téglaanyagból kikerülő templom épitéséről gondoskodjék és annak tervét, s költségvetését már a tavaszi egyházmegyei közgyűlésre annál inkább terjeszsze be, mert jelenlegi temploma nagyon rozzant állapotban van.

Felvilágositja egyházmegyei közgyűlésünk a szakáli presbyteriumot, s egyházközségi közgyűlést a felől, hogy ha ő az egyháztagokra templomépitési adóul 514 forintot vet ki, már akkor eleget tett a konvent 60/1890. számu végzésének és *vétkezik maga ellen*, hogy ha a részére 500 frt tőke után megszavazott 25 frt évjáradék 1 ½ %-ának, azaz 7 frt 50 krnak 32 éven át leendő fizetési kötelezettségét el nem vállalja, mert hiszen *az évi 25 forintból 7 frt 50 krt tőkésithet, annyival is inkább, mert ezen évi törlesztésekből 32 éven át 500 frt tőkéje áll elő az egyháznak.*

Végül tekintettel a szakáli ref. egyház tagjainak csekély számára, szegénységére, s a templom épitésével járó nagy terheltetésére : képtelennek tartja egyházmegyei közgyűlésünk a szakáli egyházat arra, hogy a lelkészi javadalom emelésére szolgáló 50 frt évjáradék 1 ½ %-át 32 éven át fizesse — s ezért felkéri a tiszántuli egyházkerületet, hogy eszközölje ki az egyetemes konventnél, hogy ennek a 15 frtnak hijával 35 frt évjáradékkal segélyeztessék 32 éven át a szakáli lelkészség — az 1 ½ %-ot pedig ott tőkésitsék.

III.

A *bélzerindi* presbyterium és egyházközségi közgyűlés f. évi julius 27-én tartott üléséből jelenti, hogy a bélzerindi ev. ref. egyház az 1879-ik évi árviz által való elpusztulás — más helyre költözés, s ujra épitkezés miatti nagymérvü elszegényedés folytán képtelen arra, hogy a lelkészi javadalom emelésére az egyházi közalapból megszavazott 30 frt tőkesegély járadék 1 ½ %-át, vagyis 9 frtot 32 éven át tőkeképzés czéljából fizessen; miért is ennek hijával, vagyis évi 21 frt tőkesegélyben való részesittetését kéri lelkészének.

Teljesen indokoltnak és teljesitendőnek tartva a bélzerindi egyház ezen kérését: annak megadását *pártolólag* kérelmezi egyházmegyei közgyűlésünk.

IV.

A *fekete-tóthi* presbyterium és egyházközségi közgyűlés folyó évi julius 27-iki üléséből jelenti, hogy a fekete-tóthi egyház csekély számu, s szegény sorsu, majdnem minden ingatlan nélküli, irtásból élő napszámosokból állván: képtelen, főként az árviz gyakori csapásai miatt arra, hogy a tóthi lelkészi javadalom emelésére az egyházi közalapból megszavazott 70 frt évjáradék 1 ½ %-át, azaz 21 forintot fizesse, miért is ennek hijával, azaz 49 frt évjáradékban kéri részesittetni lelkész-tanitóját.

Egyházmegyei közgyűlésünk teljesen indokoltnak és teljesitendőnek mondja ki a fekete-tóthi egyház ezen kérelmét.

V.

A *ménes-gyoroki* presbyterium és egyházközségi közgyűlés folyó évi julius 27-én tartott közgyűléséből *hálás köszönetét nyilvánitja* az egyetemes konventnek azon intézkedéseért, hogy a gyoroki lelkészi javadalom emelésére 100 frt évjáradékot szavazott meg az egyházi közalapból; azonban az egyház képtelen arra, szőllőmivelésből élő tagjainak nagy szegénysége, s a phyloxera pusztitása következtében a végmegsemmisülésbe dőlése miatt, hogy ezen évi járadéknak 1 ½ %-át, azaz 30 forintot, tőkeképzés czéljából fizessen 32 éven át, s annál fogva esdve kéri, hogy ennek hijával 70 frt évjáradékban részesittessék lelkész-tanitója.

Egyházmegyei közgyűlésünk a megsemmisüléssel küzdő ménes-gyoroki egyház ezen kérelmét *teljesen indokoltnak és teljesitendőnek tartja*, s foganatositás végett *pártolás mellett*, terjeszti fel az egyházkerületi közgyűlésre.

VI.

Sonkolyosról semmi jelentés sem terjesztetvén be hozzám: semmit sem jelenthetek.

Tudomásul vétetik.

VII.

Végül :

elrendeli egyházmegyei közgyűlésünk, hogy a fent hivatolt lelkészi javadalmak emelésére szolgáló közalapi tőkesegélyek az illető lelkészi díjlevelekbe bejegyeztessenek.

Egész terjedelmében elfogadtatik s a közgyűlés által hitelesittetik.

68. Beterjesztetett az esperes által továbbitott hivatalos pénzekről összeállitott következő számadás :

Nagytiszteletü egyházmegyei közgyűlés!

Van szerencsém jelenteni, hogy egyházmegyénk utóbbi közgyűlése óta a következő hivatalos pénzek továbbittattak.

Sorszám	Idő	Okmány szám		Bevétel frt	Bevétel kr	Kiadás frt	Kiadás kr
	1890						
1	máj. 22.	258	1890. évi államsegélyül áttétetett	983	—	—	—
2	„ 30.	258/1	Államsegély lelkészi gyámintézetnek	—	—	603	—
3	jun. 11.	279	Államsegély gyoroki lelkész-tanitónak	—	—	45	—
4	„ 12.	279/1	„ szintyei s. lelkész-tanitónak	—	—	45	—
5	„ 12.	279/2	„ szakáli lelkész-tanitónak	—	—	45	—
6	„ 13.	279/3	„ f.-tóti lelkész-tanitónak	—	—	45	—
7	„ 14.	279/4	„ cserműi lelkésztanitónak	—	—	45	—
8	„ 16.	279/5	„ nyégerfalvai tanitónak	—	—	29	—
9	„ 22.	279/6	„ sonkolyosi lelkésznek	—	—	45	—
10	„ 22.	279/7	„ jánosfalvai tanitónak	—	—	27	—
11	„ 22.	279/8	„ széplaki tanitónak	—	—	27	—
12	„ 22.	279/9	„ kisházai tanitónak	—	—	27	—
13	máj. 23.	259	Egyházmegyei pénztárnok beszállitás végett áttesz	346	45	—	—
14	jun. 2.	259/1	Főiskolai átalakitási kamat és évjáradék	—	—	271	95
15	„ 2.	259/2	Főiskolai épitési költség	—	—	74	—
16	„ 2.	259/3	„ tápintézet részére	—	—	—	50
17	máj. 30.	262	1890. évi közalapi ideiglenes és missiói segély	1350	—	—	—
18	jun. 9.	264/1	Missiói segély az erdőhegyi kör részére	—	—	150	—
			Lapösszeg :	2679	45	1479	45

Sorszám	Idő	Okmány szám		Bevétel frt	Bevétel kr	Kiadás frt	Kiadás kr
			Áthozat	2679	45	1479	45
19	jun. 10.	264 2	Missiói segély a b.-sebesi kör rész.	—	—	300	—
20	„ 10.	264/3	„ az ujbokszegi leánytanitónak	—	—	100	—
21	„ 10.	264/4	„ gyoroki lelkésznek a lippai kör részére	—	—	100	—
22	„ 10.	264/5	N.-szalontai takarékpénztárba tétetett a lippai missió részére	—	—	150	—
23	„ 6	264/6	Ideiglenes segély a m.-gyoroki	—	—	100	—
24	„ 10.	264/7	„ szintyei leányegyháznak	—	—	50	—
25	„ 10.	264/8	„ f.-tóti egyháznak	—	—	50	—
26	„ 11.	264/9	„ Sipos Imre belényesi lelkésznek	—	—	50	—
27	„ 12.	264/10	„ cserméi leányegyháznak	—	—	100	—
28	„ 12	264/11	„ pankotai egyháznak	—	—	50	—
29	„ 13.	264/12	„ szentleányfalvai egyháznak	—	—	50	—
30	„ 13.	264/13	„ nyégerfalvai leányegyháznak	—	—	50	—
31	„ 16.	264/14	„ sonkolyosi egyháznak	—	—	50	—
			Összesen :	2679	45	2679	45

N.-Szalontán, 1890. augusztus 1.

Szél Kálmán,
ev. ref. esperes.

A beterjesztett számadás megvizsgálására *Bagdi János és Zachar Ferencz* küldettek ki, kik irásban jelentik, miszerint az esperesi számadást az 1890. évi május 23-tól 1890. junius hó 16-ig terjedő időtartamra megvizsgálták, ugy a bevételeket, mint a kiadásokat a megfelelő okmányokkal összehasonlitották, azt mindenben helyesen vezetettnek s teljesen rendben levőnek találták; ezek alapján a *számadásra vonatkozólag az esperesnek a felmentvényt megadhatónak véleményezik.*

E jelentés folytán *a felmentvény esperes részére megadatik;* a számadás pedig levéltárba tétetni rendeltetik.

69. A ménesgyoroki egyház, iskolaépitésből fenmaradt adóssága törlesztésére, s a phyloxera pusztitásai miatt kenyérkeresetétől elesett szegény vinczellérekből álló gyülekezete fentarthatása végett, 800 forint közalapi segélyt kér.

Folyamodó egyházat, melynek tagjai a phyloxera pusztitásai miatt kenyérkeresetöktől elesve elszegényedtek, s mely a kiköltözések folytán is számban, erőben gyöngült, de ennek daczára a missziói föladatának tudatában magára vállalt iskolaépitési adósságát törleszteni, évi nem csekély mérvü közterhét viselni kénytelen, *200 forint közalapi segélyre melegen ajánlja egyházmegyénk közgyűlése.*

70. A pankotai egyház, templom és lelkészi lak épitéséből fennmaradt adósságának törlesztésére, 200 forint közalapi segélyt kér.

Folyamodó egyház, — tekintettel az épitkezések folytán a multból reá nehezedő adóssági terheire, az egyháztagok csekély létszámára, szegénységére, — *100 forint közalapi segélyre ajánltatik.*

71. A cserményi leányegyház, önfenntartási czélra, 120 forint közalapi segélyt kér.

A felekezeti és nemzeti szempontból egyaránt missziói föladatot teljesitő, s önerején fennállani, — a kebelében szervezett tanitói állomást fenntartani képtelen kisded törekvő egyházat, *100 forint közalapi segélyre buzgón ajánlja egyházmegyénk közgyűlése.*

72. A szintyei leányegyház, tanitójának fizetésére, 75 forint közalapi segélyt kér.

Az idegen nemzetiségü s felekezetü községben csak két év előtt alakult, önerejéből magát fentartani képtelen kisded egyház, *75 forint közalapi segélyre melegen ajánltatik.*

73. A szentleányfalvai egyház, középületei ujraépitéséből származott 1090 forintnyi adósságának törlesztésére, 150 forint közalapi segélyt kér.

Folyamodó egyházat, — melynek tagjai nagyrészben eladósodott telepitvényesek, — s mely a mellett, hogy örök váltság czimen nagy terhet visel, még épitkezésből származott adóssággal is terhelve van, sőt az utóbbi években tagjai számában is megfogyatkozott, — *70 forint közalapi segélyre ajánlja egyházmegyénk közgyűlese.*

74. A szintyei leányegyház iskolájának fenntartására, Nagy Sándor felügyelő lelkész 50 frt segélyadományt kér a ref. segélyegylettől.

Folyamodó kérelmét, — annak kiemelésével, hogy a szintyei leányegyház ez idő szerint *csakis segélyezés mellett tarthatja fenn* szépen fejlesztett s missziói föladatot teljesitő iskoláját, — *meleg pártolással terjeszti föl* egyházme-

gyénk közgyűlése a főtiszteletü egyházkerület közgyűléséhez.

75. Szondy György gyantai lelkész, — hogy a felügyelete alatt álló s távolfekvő kisházai és széplaki szegény tagokból álló leányegyházakban a lelkigondozást kellőleg gyakorolhassa, s e czélból nevezett leányegyházakat és iskoláikat meglátogathassa, — az ev. ref. segélyegyleti pénztárból részére 3 éven át fuvardijj czimen kiutalt 50 forint segélynek, e folyó évre is kiutaltatása tárgyában kérvényez.

Folyamodó indokolt kérelme, — tekintettel arra, hogy a távolfekvő kisházai és széplaki leányegyházak, szegénységök miatt a felügyelő lelkész felette szükséges látogatására fuvart nem állithatnak ki, erre pedig sem a szegény jövedelmü lelkész, sem a gyantai anyaegyház nem kötelezhető, — egyházmegyénk közgyűlése által *buzgó ajánlat kiséretében terjesztetik föl* a főtiszteletü egyházkerület közgyűléséhez.

76. Hajdu Elek vadászi lelkész, mint a cserméi leányegyház s több szórványokban lakó ev. ref. vallásu hivek felügyelő lelkésze kéri, hogy a magyar ref. segélyegylet pénztárából úti átalány czimen 50 forint segély adassék részére, s e tárgyu kérelmét pártolólag terjeszsze föl egyházmegyénk a főtiszteletü egyházkerület közgyűlésére.

Folyamodó lelkész kérvénye, — tekintettel szerény jövedelmére, tekintettel a gondja alá bizott cserméi leányegyház s az idegen felekezetek s nemzetiségek közt szórványban élő ev. ref. hivek meglátogatásának, lelkigondozásának szükségességére, tekintettel eddigi missziói fáradozásainak sikeres voltára, — *egyházmegyei közgyűlésünk pártolásával terjesztetik föl* a főtiszteletü egyházkerület közgyűléséhez.

77. *Sipos Imre* belényesi lelkész, a főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez intézett folyamodványában, állandó évi segélyt kér a magyar államsegélyből, — hivatkozván arra, hogy közalapi segélyért, — melyből eddigelé évenként 100—150 forintot élvezett, többé nem folyamodhatik, részint a közalapi jövedelem egy részének a tőkesegélyezések által történt lekötöttsége, részint a miatt, mert lelkészi jövedelme a 600 forintot meghaladván, segélyben nem részesülne; hivatkozván arra, hogy városi helyen, idegen nemzetiségek s felekezetek közt lakik, missziói hivatást tölt be, a belényesi gör. kath. főgymnasiumban tanuló ev. ref. növendékek vallásos oktatását teljesiti, s e mellett 650 forintra tehető évi jövedelme a hívek szegénysége miatt rendetlenül foly be.

Beterjesztett kérvény, — a benne felhozott indokoknál fogva, — ama megbizással tétetik át egyházmegyénk

államsegélyt kiosztó bizottságához, hogy az államsegély arányának a főtiszteletü egyházkerület által történt megállapitása után, folyamodó lelkészt államsegély-osztalékban részesitse.

78. A számvevőszék előterjeszti véleményes jelentését azon egyházgondnoki számadásokról, melyek a 14—1890. sz. egyházmegyei határozattal pótlás végett visszaadattak, s utólagos vizsgálat tárgyát képezték.

Közgyűlésünk a javaslatot magáévá tette, s ehezképest a sonkolyosi, jánosfalvai, k.-apátii, bajji, s.-kereszturi, gyantai, széplaki, kisházai, szintyei, fenesi, szemlaki, sarkadi, pankotai, zsadányi, német-peregi, nyégerfalvai, tárkányi, erdőhegyi, komádii, m.-homorogi és remetei egyházgondnokok részére az 1889. évi számadás terhe alól a felmentvényt megadta.

A tamásdai egyházgondnok számadása, addig meg nem vizsgálható, mig a templom javitására, torony bádoggal fedésére és a lelkészi lakon egy szoba épitésére a bejelentés szerint kiadott 1024 frt 37 kr-ra vonatkozó külön számadását be nem mutatja.

Ugyanazért kötelességévé teszi, hogy az épitkezésekre tett kiadások adatait számadásával együtt a számvevőszéknek terjeszsze elő.

Minthogy végre a számadások egyrésze nyugtákkal, ellennyugtákkal szabályszerint felszerelve még most sincs, a gondnokoknak szorgos figyelmébe ajánlja, hogy e részben, valamint az *okmányoknak bélyeggel ellátása tekintetéből is* — különbeni fegyelmi vizsgálat terhe alatt — szorosan alkalmazkodjanak a szabályrendelet utasitásaihoz.

79. Az esperesi hivatal f. év február 7-én 65—1890. sz. a. M. Köteles Mihály és érdek-társainak a tenkei templom alapra tett adományaik feleslegére vonatkozó, f. év febr. 2-án beadott panaszkérvényök ügyében következőleg intézkedett:

„65—1890. A n-szalontai ev. ref. egyházmegye esperesi hivatala.

M. Köteles Mihály és érdektársai tenkei ev. ref. egyháztagoknak f. hó 2-án vett panaszkérvényökre sietek a következőkben válaszolni.

A tenkei ev. ref. presbyteriumnak hozzám beterjesztett határozatai és pedig

1-ször. A 185—1882. sz. beigazolja, hogy a templom épitéséhez megállapitott 23,500 frt költség, egyrészben az 1860-dik év óta tett *önkéntes ajánlat által*, másik részben *egyenes államadó után eszközlött kivetés által* fog fedeztetni, annak határozott hangsulyozásával, hogy azon ev. ref. egyháztagok, kiknek önkéntes ajánlata nagyobb, mint a reájuk állami adó után kivetendő templomi költség, *jogositva vannak a felesleget felnőtt koru*

egyenes örököseiknek, az azokra kirótt templomépitési adó törlesztésébe betudni; de ha egyenes örökösük nincs, *ez a felesleg másra át nem ruházható, sem az ajánlat tevőknek ki nem osztható*, hanem az mint tőketöbblet az illető ajánlattevő neve alatt kezeltetik. Oly módon, hogy annak kamata a ref. egyház javára használtatik fel, maga *a tőke pedig a tervben levő orgona készitésénél, vagy templomalapnál*, az illető ajánlattevő tulajdonosok javára a fentebbi czimen kivetendő adóösszegbe kinek-kinek betudandó leszen.

2-szor. A 8—1887. sz. presbyteriumi végzés, valamint a 9—1887. sz. egyházközségi közgyűlési végzés beigazolja azt, hogy a 650 frtba kerülő toronyóra költsége, mennyiben arra az önkéntes adomány nem elégséges: az állami egyenes adó arányában vettessék ki az egyháztagokra.

3-szor. A 21—1887. sz. presbyteriumi végzés beigazolja azt, hogy az óraalap illetékébe a templomalapra ajánlott felesleg be nem tudható, mivel annak saját rendeltetése van, az t. i. hogy a templom időveli javitására fordittassék.

4-szer. A 40—1887. sz. presbyteriumi végzés beigazolja, hogy a templom-, iskola- és óraadóval hátrálékban lévők, mindhárom nemü tartozásaiknak befizetésére végrehajtás utján kényszeritendők.

Ezek szerint *kétségtelenül beigazolt tény az*, hogy a templom épitésére tett önkéntes ajánlat feleslegéből semmi sem használható fel, sem az iskola, sem az óra kivetési költségbe; valamint az is, hogy az eként támadt felesleg *csakis az orgona és templomalap költségénél használható fel* az ajánlattevők, illetőleg tulajdonosok javára.

Mindezek alapján szerintem helyesen járt el a tenkei ev. ref. egyháztanács, midőn önöktől és átalában minden tenkei ev. ref. egyháztagtól követelte és követeli az iskola és óra kivetési költséget, tekintet nélkül a templomalapra tett önkéntes ajánlatok feleslegére, a mely kizárólag csakis a tervbe vett orgonakészités és templomalap javára tudható be az ajánlattevők, illetőleg tulajdonosok e czimen kivetendő költségébe. Az is jogában, sőt *kötelességében* áll a tenkei ev. ref. presbyteriumnak, hogy ugy a templom, mint iskolaépitési, valamint toronyóra előállitási kirovásnál hátrálékban levőket végrehajtás utján kényszeriti hátrálékos tartozásaik befizetésére.

Miért is *panaszos kérvényüknek helyet nem adhatok*, s annak alapján a netaláni végrehajtást be nem szüntethetem, sőt inkább azt tanácslom, hogy önök is épen ugy, mint más tenkei ev. ref. egyháztagok, kiknek szintén van feleslegük a templomalapnál — nyugodjanak meg a tenkei ev. ref. presbyterium fentebbi méltányos és igazságos intézkedésében, annyival is inkább, mert a tenkei ev. ref. egyháznak a templomépitésből még adóssága is van, s tulajdonképen csakis akkor lesz a templomalapra önkéntesen ajánlattevőknél felesleg, ha a templomépitésből származott minden teher teljeseen leróva lett.

Tiszteletem kifejezésével vagyok N.-Szalontán, 1890. febr. 7.

P. H. *Szél Kálmán* m. k., ev. ref. esperes.

Ezen *esperesi végzést* M. Köteles Mihály és érdektársai, tenkei laksok *magukra nézve sérelmesnek tartják*, s ellene felfolyamodással élnek, mert szerintök a templomalap feleslegének ügyében nem lehet döntő erejü azon háromrendbeli presbyteriumi végzés, mely 1887-ben, tehát *oly időben hozatott, mikor már feleslegét mindenki vagy hozzátartozóira átruházta, vagy a felett csekély voltánál fogva nem kivánt intézkedni.* Felfolyamodók 223 frt 06 kr felesleggel rendelkeznek, *mert buzgó adakozók voltak*: épen ezért nagyon *fájdalmas* rájuk nézve, hogy azt nem fordithatják azon költség törlesztésére, mely a küszöbön levő uj iskolaépités és az uj toronyóra beszerzése folytán rájuk esik.

Felfolyamodók kérelmüket öt egyháztag aláirásával ellátott következő „*nyilatkozattal*“ támogatják :

„Nyilatkozat.

Alulirottak ezennel igazoljuk, hogy az 1881. évben, midőn a templomépitési költség a lakosságra az adó alapján kirovatott, a már akkor mutatkozott feleslegekre, melyek az önkéntes adakozások folytán folytak be, — azon határozat mondatott ki, hogy az *senkinek visszaadatni nem fog*, de azonban az illető által, ha oly gyermekei vannak, kik már szinte templomépitési költség fizetésre kötelezvék — ezekre átruházható; — az olyanok felcslege pedig, kiknek ilyen gyermekeik nincsenek, feleslegök a legközelebb bekövetkező *bármely egyházi épitkezésre*, ugymint *iskola*, *óra*, *orgona* stb. fog mindaddig leszámittatni, mig ezen felesleg le nem telik — igaz, hogy nehány év mulva e tekintetbeni határozat módosittatott akként, hogy a felesleg *orgona-*, *iskola-* és a *templomra* fordittassék.

Miről kiadjuk jelen sajátkezüleg aláirt nyilatkozatunkat

Kelt Tenkén, 1890. május 31.

Köteles Gáspár m. k., Felhérc Mihály m. k.,
K. Köteles József m. k., Orbán Mihály m. k.

Fentiekhez én hozzáadom, hogy a határozat a felesleget fizetők feleslegüknek visszakövetelése után hozatott. (sic.) *Kovács Pál* m. k.“

Mindezek alapján azt kérik, hogy rendelje el egyházmegyei közgyülésünk, miszerint felfolyamodók templomalapra tett jó adományuk feleslegéből *első helyen az iskolaépitésből* — azután a toronyóra beszerzéséből rájuk eső költség vonassék le. Ha ezek levonása után is feleslegük marad, *az fordittassék akár a templom javitására, akár a beszerzendő orgonára,* mi, ha feleslegükből nem telnék : a hiány pótlására magukat kötelezik.

Egyházmegyei közgyülésünk M. Köteles Mihály és érdektársai felfolyamodásában foglalt *indokok kellő megfontolása után is, a felfolyamodók kérelmének helyet nem adhatván : a 65/1890. sz. a. kelt esperesi végzést, mint a mely a fenforgó ügynek minden oldalát kellő figyelemre méltatta, teljesen jóváhagyja, megerösiti és kötelező eröre emeli.*

Annyival is inkább, mert felfolyamodók *tévednek,*

midőn azt állitják, hogy a rájuk nézve sérelmesnek tartott esperesi végzés csak azon háromrendbeli — 1887-ben hozott — presbyteriumi határozatra támaszkodik, mely ügyökben utólagosan intézkedik.

Az esperesi végzésben 1-ső sz. a. a 185/1882. sz. presbyteriumi határozatra van hivatkozás, mely hiteles kivonat alakjában mellékelve van. Ezen nyolcz esztendővel ezelőtt hozott presbyteriumi végzés a kérdés alatt levő felesleg ügyében kimeritően intézkedik. E végzés ellen, mikor annak ideje lett volna, senki semmi kifogást *hivatalosan* nem tett. Már pedig e presbyteriumi végzés egyenes ellentétben áll a felfolyamodók által beterjesztett, s fent egész terjedelmében hivatolt „*Nyilatkozattal.*“

Lehetetlen, hogy maguk a felfolyamodással élők is ne éreznék és be ne látnák annak igazságát, hogy ugy az egyházi közigazgatás helyesen felfogott érdeke, mint az igaz béke és jó rend *hangosan megkövetelik, hogy egy közigazgatási testület,* milyen egyházmegyei közgyűlésünk, nagyobb bizonyitó erővel felruházottnak, *döntőbb sulylyal birónak tekintsen* egy világos, fére nem érthető, a közokirat minden kellékeivel ellátott, hiteles alakban kiállitott, annak idejében senki által kifogás alá nem vett *végzését egy közigazgatási hatóságnak* — milyen a 185/1882. sz. határozata a tenkei presbyteriumnak — *szemben* egy, pusztán könnyen tévedhető emlékezetre támaszkodó, érdekelt felek által kiállitott, a hitelesség sok minden kellékeit nélkülöző, homályos, könnyen féremagyarázható szavakkal szerkesztett *irattal,* milyen a felfolyamodók beterjesztett „Nyilatkozat“-a, melyet, egyik legqualificaltabb aláirója, Kovács Pál községi főjegyző ezen megjegyzéssel ir alá : „fentiekhez én hozzáadom, hogy a határozat, a felesleget fizetők feleslegüknek visszakövetelése után hozatott“ (sic.)

Felfolyamodóknak legfőbb érvelése a sérelmesnek vélt esperesi végzés ellen az, hogy az, a kérdés alatt levő feleslegnek ügyében *utólagosan hozott presbyteriumi határozatokra támaszkodik,* mely állitás valóban tévedés és ráfogás : de az csakugyan *nem tévedés,* mert hiszen maguk beismerik, hogy az ő védekezésüknek alapul szolgáló „Nyilatkozat“ is szintén *utólagosan hozott határozatra támaszkodik,* mely körülmény azt, még látszólagos bizonyitó erejétől is megfosztja. Tehát, *ha maga az alap ingatag : a rá emelt épület is ugyanolyan.*

80. A kisperegi egyháztanács nevében és megbizásából lelkész és gondnok beterjesztik a kisperegi fi- és leánytanitói állomások módositott

dijleveleit megerősités- és végső jóváhagyás czéljából a főtiszteletü egyházkerületre való felterjesztés végett.

A régi dijlevél szerint a leánytanitó fizetése 375 frt 50 krra, a fitanitóé 553 frt 75 krra volt értékelve.

A módositott dijlevél- és értékelés szerint a leánytanitó fizetése 540 frt 42 kr, a fitanitóé 554 frt 03 kr fogna lenni ezután.

Ez pedig ugy történnék, hogy összeszámittatván és *helyesen* értékeltetvén a két állomás dijtételei, a mennyiben azt, a haszonélvezett ingatlanok természete megengedi : lehető egyenlően igyekeznek kétfelé osztani, mint ez a beterjesztett presbyteriumi végzésben pontról-pontra világosan kitüntetve van.

De nemcsak a fizetést, hanem a terheket, a kötelességeket is egyenlően szándékozzák kétfelé osztani a két belhivatalnok között; a mennyiben a kántori szolgálatot is megosztják, melyet eddig csak a fitanitó teljesitett, növendékei előhaladásának nagy hátrányára, mi felényi lesz, ha ketten felváltva teljesitik az énekvezéri szolgálatot.

Ezen dijlevelek módositására most van az egyháznak legjobb alkalma, midőn mindkét állomás üresedésben van.

Egyházmegyei közgyűlésünk a beterjesztett indokok alapján a maga részéről megerősiti a kisperegi egyház fi- és leánytanitói állomásának dijleveleit, melyek szerint a fitanitóság évi jövedelme 554 frt 03 kr, a leánytanitóságé 540 frt 40 kr főösszegekben van megállapitva.

Egyszersmind utasitja a kisperegi egyháztanácsot, hogy a 303/1881., 297/1887. és 46/1888. számu egyházkerületi határozatok által megkövetelt formai kellékek megtartásával, kellő számu példányokban állittassa ki a módositott dijleveleket, s azokat az esperesi hivatalhoz idejében küldje be.

Az igy kiállitandó módositott dijleveleket egyházmegyei közgyűlésünk végső jóváhagyás végett majd pártolólag terjeszti fel a főtiszteletü egyházkerületi közgyűlésre.

81. A n.-szalontai ev. ref. egyház nevében Szél Kálmán lelkész és Szathmáry Mihály gondnok beterjesztik a nevezett egyház presbyteriuma 22/890. számu végzését, melyben egy 350 forint készpénz, az iskola helyiségben levő egy szobás lakás s fütéssel dijazandó segéd fitanitói állomás felállitása határoztatott el. Csatolvák a 3 példányban kiállitott s felbélyegzett dijlevelek. Kérik azoknak jóváhagyását.

Minthogy az iskolakötelesek nagy száma egy segédtanitói állomás felállitásának szükségességét teljesen igazolja, minthogy a díjlevélben foglalt fizetés a közoktatási kivánalmaknak megfelelő: a szalontai ev. ref. egyház presbyterium 22/1890. számu határozata jóváhagyatik, a dij-

levelek pedig végső megerősités végett az egyházkerületi közgyűléshez *pártolólag* felterjesztetni határoztatnak.

82. Csák József ménes-gyoroki ev. ref. lelkész a 25/1890. sz. egyházmegyei végzés utasitása folytán bejelenti, hogy a ménes-gyoroki egyházban az egyházi adók a párbéren felül az állami adók arányában ugy vettetnek ki, hogy évenként kiszámittatik, miszerint az egyházi szükséglet *hány százalékát teszi az állami egyenes adónak* s a *százalék-arány* képezi az adókulcsot.

A jelentés tudomásul vétetik s a bejelentett adózási rendszer a ménes-gyoroki ev. ref. egyházközségre nézve jóváhagyatik s *kötelező erejüvé emeltetik.*

83. A sarkadi ev. ref. egyház képviseletében Osváth Imre lelkész, Zachar Ferencz gondnok az 59/1890. számu egyházmegyei végzés utasitása folytán a lelkészi lak, illetőleg leánytanitói lak kertjén eszközölt változást jóváhagyó presbyteri és egyházközségi közgyűlési határozatokat, a változást feltüntető térvázlattal együtt pártolólag beterjesztik, kérve a változás helybenhagyását.

Minthogy a változás az egyháztulajdonát képező beltelken eszközöltetett, az által pedig az egyház tisztviselői meg nem rövidittettek; a sarkadi ev. ref. egyház presbyteriuma azon intézkedése, mely szerint a lelkészlak veteményes kertjének a gondnoki szoba és pinczefelőli végéből egy másik udvarra, hol tűzifaraktár rendeztetik be a tantermek fütésére, bejáróul egy rész elvágatott, az elvágott terület a szomszéd tanitói kertből, a tanitói kert pedig egy másik benyuló kertből nyert kárpótlást — jóváhagyatik.

84. Olvastatott Varga Károly tanitói segélyegylet elnökének az 58/890. számu egyházmegyei végzés folytán az egyletre vonatkozó jelentése; beterjeszti ezzel kapcsolatosan a tanitói segélyegylet vagyoni állásáról szóló 1890. évi számadását. Végül kéri az egylet hiányosnak talált alapszabályai módositásának engedélyezését.

A jelentés, mely szerint az egyletnek ez idő szerint 26 fizető s 32 oly tagja van, kikről a fizetési kötelezettség már letelt s igy 58 részvényes tag van. uj tag a mult évben egy vétetett fel, tudomásul vétetett.

Hasonlókép tudomásul vétetett, hogy a segélyegylet pénztőkéje 1889. május 1-én 17,770 frt 83 kr, buzaalapja összesen 507·56 hektoliter.

Az 1889. évi számadás visszaadatik azzal, hogy a legközelebbi közgyűlésre a számadást jóváhagyó közgyűlési határozattal ujból terjesztessék be az egyházmegyei számvevőszékhez.

Az alapszabályon szándékolt módositáshoz az enge-

délyt a közgyűlés megadja, kötelességévé tétetik a segélyegylet elnökségének, hogy a módositott alapszabályt szintén a következő közgyűlésre terjessze be.

85. A szentleányfalvai egyház tulajdonát képező összes alapitványokról a 28—1890. sz. egyházmegyei végzés meghagyásához képest beterjesztett s indokoló beadványnyal kisért ujabb kimutatás, valamint a csatolt 1889. évi kimutatás összevetéséből kitünik, hogy az alapitványok állaga 1890. január 1-én:

1. A „Hajdu Szabó alapitványnál“ = 340 liter buza.
2. A „Szondy Géza alapitványnál“ = 851 liter buza.
3. A „Hajdu István alapitványnál“ = 1150 ½ liter árpa.
4. Az „Egyházi adó megszüntetési alapnál“ = 619 ½ liter buza és 160 liter árpa.

Ezek szerint a „Hajdu István“ alapitványnál 15 liter árpa magtári szaporulat, az „Egyházi adó megszüntetési alapnál“ 25 ½ liter buza magtári apadás szerepel, s e különbözetek 1889. év tavaszán az uj kölcsön kiadásakor eszközölt felmérés alkalmával mutatkoznak, az „Egyházi adó megszüntetési alap“ 5 frt 45 krt tevő részén pedig 160 liter árpa vásároltatott ez alap számára.

Az alapitványok kimutatása *egyházmegyénk levéltárába tétetik;* utasittatván az alapitványokat élvező egyház elöljárósága, hogy jövőre, az alapok kimutatásánál, azok állagait, a magtári szaporulat vagy apadás rendszeres kitüntetésével terjeszsze be.

86. Márk Ferencz egyházmegyei tanácsbiró inditványára

Kimondja egyházmegyei közgyűlésünk, hogy jövőre az egyes egyházaknál levő alapitványok kimutatásai, egyházmegyénk számvevőszékéhez terjesztendők föl megvizsgálás végett.

87. *Szondy Imre* kisperegi lelkész beterjeszti azon 100 forintról szóló alapitvány-levelet, melyet *Bethlendi Margit*, korán elhunyt unokája emlékezetének megörökitésére tett.

E „*Bethlendi Margit-Szondy*“ alapitvány kezelése a kisperegi egyháztanácsra bizatik.

Az évi kamatnak fele évenként a tőkéhez csatoltatik, mindaddig mig a tőke 400 frtra nem növekszik. A kamat másik feléből szegény sorsu gyermekek *tankönyvekkel* segélyeztetnek. Mikor pedig a tőke a 400 forintot eléri, az évi kamat egyik feléből *tankönyvek*, — másik feléből *ruházat* vásároltatik szegénysorsu, ref. vallásu, kisperegi gyermekek számára. A jutalmazandókat a kisperegi iskolaszék *jelöli ki*, a kisperegi lelkész pedig a jelöltek közül *kiválasztja* a jutalmazásra érdemes gyermekeket.

Az alapitó kéri, hogy egyházmegyei közgyűlésünk vállalja el ezen alapitványa felett a felügyeletet.

Egyházmegyei közgyűlésünk Szondy Imre kisperegi lelkésznek e szép tettét *köszönettel* tudomásul vevén: a „Bethlendi Margit-Szondy“ kisperegi alapitvány felett a felügyeletet elvállalja.

A kisperegi egyháztanácsot pedig utasitja egyrészről, hogy az alapitólevelet két „*előttemező*“ tanu aláirásával kiegészitve küldje be az esperesi hivatalhoz az egyházmegye levéltárába való elhelyezés végett; másrészről pedig ugy a befizetés megtörtént voltáról, mint a pénz elhelyezéséről az esperesi hivatalt értesitse, s ezen alapitvány állásáról évenként a tavaszi közgyűlésnek jelentést tegyen.

88. Tatay Ambrus Bajjra megválasztott kántor-tanitó, e választás megerősitését kéri.

Tatay Ambrusnak bajji kántortanitóvá történt megválasztatását, egyházmegyénk közgyűlése, a „Köznevelési és közoktatási szervezet“ 50. §-a alapján, véglegesen megerősiti.

89. Püspöki körözött leiratok:

levéltárba tétetni rendeltetnek.

90. Jelen gyűlés jegyzőkönyvének hitelesitésére — a közalapi tőkesegélyezés ügyéről szóló esperesi jelentést és javaslatot magában foglaló (67) számon kivül — melyet maga a közgyűlés hitelesitett:

Szél Kálmán esperes elnöklete alatt *Ercsey Sándor*, *Sántha István* és dr. *Balogh Elek* tanácsbirák felkéretnek.

Mindezen számokat hitelesitették Nagy Szalontán 1890. augusztus 28-dik napján: *Szél Kálmán* esperes, *Ercsey Sándor* és *Dr. Balogh Elek* tanácsbirák.

A 78. számot jegyzette: *Sántha István* világi főjegyző.

A 68, 81, 82, 83, 84. számokat jegyzette: *Borbély László* világi aljegyző.

A 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 85, 86, 88. számokat jegyzette: *Nagy Imre* lelkészi aljegyző.

A 62, 63, 64, 65. 66, 67, 79, 80, 87, 89, 90. számokat jegyzette *Balog Ambrus* lelkészi főjegyző.

A fenti számoknak az illető jegyzők egyszersmind *előadói* is voltak.

TÁRGYMUTATÓ.

62. Gyűlési *képviselők* igazoltatnak.
63. A meg nem jelenőkről való jelentés tudomásul vétetik.
64. A tanácskozás *sorrendje* megállapittatik.
65. Esperesi jelentés a törvényszerü *egyházlátogatásról.*
66. „ „ az *elnökileg* elintézett ügyekről.
67. „ „ az egyházi közalap *tőkesegélyéről.*
68. „ számadás a *hivatalos* pénzekről.
69. A ménes-gyoroki egyház 200 frt közalapi segélyre ajánltatik.
70. A pankotai „ 100 „ „ „ „
71. A cserméi leány „ 100 „ „ „ „
72. A szintyei leány „ 75 „ „ „ „
73. Az sz.-leányfalvai „ 70 „ „ „ „
74. A szintyei leányegyház ref. segélyegyleti kérvénye pártoltatik.
75. Szondi György gyantai lelkész ref. segélyegyleti kérvénye pártoltatik.
76. Hajdu Elek vadászi lelkész „ „ „ „
77. *Sipos Imre* belényesi lelkész államsegélyre ajánltatik.
78. Számvevőszék jelentése.
79. M. Köteles Mihály és érdektársai felfolyamodásának *hely nem adatik.*
80. Kisperegi fi- és leánytanitói módositott dijlevelek helybenhagyatnak.
81. Nagyszalontai segéd-fitanitói állomás dijlevele jóváhagyatik.
82. Ménes-gyoroki egyház adó-kulcsa kötelező erőre emeltetik.
83. Sarkadon a lelkészi és tanitói kert-csere engedélyeztetik.
84. Jelentés a tanitói segélyegyletről.
85. Jelentés a szent-leányfalvai alapokról.
86. Az egyes egyházaknál levő alapitványok számadásai a *számvevőszékhez* terjesztessenek.
87. A kisperegi „Bethlendi Margit-Szondy“ alapitvány az egyházmegye felügyelete alá helyeztetik.
88. Tatay Ambrus a bajji kántortanitóságban megerősittetik.
89. Püspöki leiratok levéltárba tétetnek.
90. Jegyzőkönyv hitelesitő bizottság alakittatik.